

Puolustusvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025

Valtiovarainvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025 (HE 109/2024 vp): Asia on saapunut puolustusvaliokuntaan mahdollisen lausunnon antamista varten valtiovarainvaliokunnalle. Määräaika: 28.10.2024.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- yksikön johtaja, talousjohtaja Kristiina Olsson, puolustusministeriö
- yksikön johtaja, prikaatikenraali Markku Viitasaari, puolustusministeriö
- henkilöstöjohtaja Kati Virtanen, puolustusministeriö
- apulaisosastopäällikkö, eversti Aki Puustinen, Pääesikunta
- Puolustusvoimien henkilöstöpäällikkö, kenraalimajuri Rami Saari, Pääesikunta
- everstiluutnantti, apulaisosastopäällikkö Marko Hirsimäki, Maavoimien esikunta
- eversti, suunnittelupäällikkö Antti Lautala, Ilmavoimien esikunta
- kommodori, suunnittelupäällikkö Mikko Laakkonen, Merivoimien esikunta
- edunvalvontapäällikkö Mika Ylönen, Upseeriliitto ry
- puheenjohtaja, sotilasmestari Mika Tiitinen, Aliupseeriliitto ry
- järjestöpäällikkö Mika Avelin, Päälystöliitto ry
- pääluottamusmies Kristiina Hakuli, Maanpuolustuksen Henkilökuntaliitto MPHL ry
- yhteiskuntasuhteiden johtaja Päivi Niemi-Laine, Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry
- toiminnanjohtaja Antti Lehtisalo, Maanpuolustuskoulutusyhdistys
- puheenjohtaja Aaro Mäkelä, Suomen Reserviupseeriliitto ry
- puheenjohtaja Kari Salminen, Reserviläisliitto ry
- toiminnanjohtaja Ari Pakarinen, Maanpuolustuskiltojen liitto ry
- toiminnanjohtaja Pia Lindell, Naisten Valmiusliitto ry
- puheenjohtaja Elina Riutta, Varusmiesliitto ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Patria Oyj
- Insta Group Oy
- KT-Shelter Oy

Valiokunnan lausunto PuVL 11/2024 vp

- ReOrbit Oy
- Sako Oy
- Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy
- Puolustus- ja Ilmailuteollisuus PIA ry

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Yleistä

(1) Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tärkeimpinä päämäärinä ovat Suomen itsenäisyyden ja alueellisen koskemattomuuden turvaaminen, Suomen sotilaalliseen konfliktiin joutumisen estäminen sekä suomalaisten turvallisuuden ja hyvinvoinnin takaaminen. Naton jäsenmaana Suomi ylläpitää uskottavaa puolustuskykyä kaikissa olosuhteissa sekä varautuu tukemaan muita Nato-jäsenmaita velvollisuuksiensa mukaisesti. Puolustusvaliokunta arvioi kattavasti Suomen turvallisuusympäristöä ulko- ja turvallisuuspoliittisesta selonteosta antamassaan lausunnossa (PuVL 10/2024 vp).

(2) Selonteosta antamassaan lausunnossa valiokunta tuo esiin, että Venäjä on hyökkäyssodan myötä valinnut avoimen ja vaikeasti ennakoitavan vastakkainasettelun lännen kanssa. Venäjä käyttää ydinaseilla uhkailua vastuuttomasti politiikan välineenä. Venäjä hakee määrätietoisesti tukea ja kumppaneita omalle lännenvastaiselle politiikalleen, jonka tarkoituksena on rakentaa uudelleen kansainvälinen järjestys. Venäjän yhteistyö Kiinan, Pohjois-Korean ja Iranin kanssa on osa tätä pyrkimystä. Suomeen ei tällä hetkellä kohdistu välitöntä sotilaallista uhkaa, mutta sotilaalliseen voimankäyttöön tai sillä uhkaamiseen Suomea vastaan on varauduttava.

(3) Suomen puolustus perustuu vahvaan kansalliseen puolustuskykyyn osana liittouman yhteistä puolustusta ja pelotetta. Valiokunta korostaa, että kansallinen puolustuskyky perustuu jatkosakin yleiseen asevelvollisuuteen, koko maan puolustamiseen ja korkeaan maanpuolustustahoon. Valiokunta huomauttaa, että Naton jäsenenäkin Suomen on pidettävä huolta uskottavasta kansallisesta puolustuksesta ja sen riittävästä resursoinnista Naton perussopimuksen 3. artiklan mukaisesti.

(4) Suomi osallistuu täysimääräisesti Naton puolustuksen suunnitteluun ja yhteisen pelotteen toimeenpanoon ilman rajoitteita. Valiokunta toistaa tässä yhteydessä UTP-selonteon lausunnossa esiin nostamansa näkemyksen siitä, että Suomen Nato-jäsenyyden kansallisen sisällön rakentamiseksi on eduskunnassa tulevien vuosien aikana tarpeen käydä Nato-jäsenyyden sisällöstä ja jäsenyyden kansallisista tavoitteista säännöllistä parlamentaarista keskustelua. Tällä keskustelulla ja yhteisen toimintalinjan hakemisella varmistetaan laaja kansallinen hyväksyntä Nato-jäsenyytemme sisällöstä ja sen kehittymisestä.

(5) Valiokunta katsoo, että Nato-jäsenyyttä tukee ja vahvistaa merkittävällä tavalla kahden- ja monenvälinen puolustusyhteistyö. Puolustusyhteistyöllä vahvistetaan Suomen yhteistoimintakykyä keskeisimpien kumppanien kanssa kaikkia Suomeen vaikuttavia turvallisuustilanteita varten. Tästä hyviä esimerkkejä ovat Yhdysvaltain kanssa laadittu DCA-sopimus sekä läheinen yhteistyö Ruotsin ja muiden Pohjoismaiden kanssa.

Valiokunnan lausunto PuVL 11/2024 vp

(6) Suomeen kohdistuvaan laaja-alaiseen vaikuttamiseen varaudutaan yhteistoiminnassa muiden turvallisuustoimijoiden kanssa kokonaisturvallisuuden periaatteiden mukaisesti. Valiokunta pitää tärkeänä, että Ukrainalle annettavaa materiaali- ja koulutustukea jatketaan. Valiokunta korostaa, että Ukrainalle luovutettu suorituskyky tulee korvata täysimääräisesti puolustushallinnolle.

(7) Budjettiesityksessä puolustusministeriön hallinnonalalle esitetään vuodelle 2025 noin 6,5 miljardin euron määrärahaa, joka on noin 2,5 prosenttia bruttokansantuotteesta. Saadun selvityksen mukaan puolustusmenojen osuus säilyy koko kehyskaudella yli 2 prosentin tasolla, kehyskauden loppua kohti BKT-osuus kuitenkin tippuu nykyisestä. Valiokunta pitää välttämättömänä, että myös kuluvan kehyskauden jälkeen minimissään kahden prosentin tavoite saavutetaan, sillä jatkossa ovat edessä mittavat Maavoimien kaluston hankinnat.

(8) Valiokunta toteaa, että Natossa on käynnissä arviointiprosessi siitä, onko 2 prosentin suositusta tarve nostaa tulevina vuosina. Valiokunta huomauttaa, että mahdollinen uusi tavoitetaso määräytyy Naton määrittelemien uhka-arvioiden ja suorituskykytavoitteiden kautta, ja Suomi liittokunnan täysivaltaisena jäsenenä osallistuu osaltaan tämän arvion tekemiseen. Valiokunta korostaa, että lyhyellä tähtäimellä on ensiarvoisen tärkeää varmistaa, että ne yhdeksän sotilasliiton 32 maasta, jotka eivät vielä 2 prosentin tavoitetta täytä, tämän tavoitetason viipymättä saavuttavat.

Koulutetun reservin ja vapaaehtoisen maanpuolustustyön merkitys Suomen puolustukselle

(9) Hallitusohjelmassa todetaan, että hallituskaudella reservin kertausharjoitusten määrä pidetään toimintaympäristön vaatimusten edellyttämällä tasolla. Samalla hallitus varmistaa harjoitusten laadukkaan toteutuksen ottaen huomioon varusmiesten koulutuksen sekä Nato-jäsenyyteen liittyvän toiminnan määrän nousun.

(10) Valiokunta korostaa, että reservin koulutuksen pohjan luovat Puolustusvoimien järjestämät kertausharjoitukset ja vapaaehtoiset harjoitukset. Reservin sotilasosaamisen ja toimintakyvyn ylläpidossa ja kehittämisessä on kertausharjoitusten ja vapaaehtoisten harjoitusten lisäksi tärkeä rooli Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen (MPK) järjestämällä sotilaallisia valmiuksia palvelevalla koulutuksella sekä reserviläisten omaehtoisella toiminnalla. MPK:lla ja sen jäsenjärjestöillä on keskeinen tärkeä rooli omaehtoisen harjoittelun edellytysten järjestämisessä, etenkin ampuharjoittelun ja kenttäkelpoisuutta tukevien tapahtumien järjestämisessä. Valiokunta pitää hyvänä sitä, että järjestöjen toimintaan on mahdollista osallistua myös niiden reserviläisten, joita ei aktiivisesti kutsuta kertausharjoituksiin tai jotka eivät ole tällä hetkellä sijoitettuina poikkeusolojen organisaatioon.

(11) Valtakunnallisesti kattavan reserviläistoiminnan mahdollistaminen vaatii, että Suomessa on ampumaratoja riittävä määrä. Valiokunta on kiinnittänyt tähän kysymykseen toistuvasti huomiota (ks. esim. valtioneuvoston selvitys eduskunnalle Suomen ampumaratojen tilanteesta - PuVL 16/2022 vp).

(12) Valiokunta kiinnittää erityistä huomiota tarpeeseen turvata MPK:n rahoitus ensi vuonna ja koko kehyskaudella. MPK:n valtionavustus on vuosien 2025—2028 aikana 7 567 000 euroa vuo-

Valiokunnan lausunto PuVL 11/2024 vp

sittain. MPK on esittänyt puolustusministeriölle kahden miljoonan euron lisärahoitustarpeen vuodelle 2025, ja yhdistyksen valtionavustuksen määrään tulisi tehdä vastaava kahden miljoonan euron tasokorotus myös tulevina vuosina. Suomen haastava turvallisuusympäristö huomioiden valiokunta pitää täysin välttämättömänä, että MPK saa tarvitsemansa resurssit. Valiokunta korostaa myös sitä näkökulmaa, että toiminnan volyymiin nähden — vuosittainen koulutuspäivien määrä yli 100 000 — MPK:n toiminta on huomattavan kustannustehokasta, ja yhdistyksen toiminta auttaa osaltaan kompensoimaan sitä, ettei kertausharjoitustoiminnassa päästä 30 000 reserviläisen vuosittaiseen kouluttamiseen. MPK:n lisäksi myös puolustusministeriöltä tukea saavien maanpuolustusjärjestöjen toiminnan rahoituksen on oltava yhtä lailla kestävällä pohjalla.

(13) Valiokunta pitää ylipäänsä täysin kestävämmän sitä asetelmaa, että MPK:n ja muiden maanpuolustusjärjestöjen kestävä toiminnan mahdollistava rahoitustaso on joka vuosi näin epävarmalla pohjalla. Asiaan on saatava pysyvä, MPK:n lakisäätöiset tehtävät ja toiminnan laajuuden huomioon ottava ratkaisu. Vapaaehtoisen maanpuolustuksen tukemista valtiovallan toimesta on syytä tukea myös muiden hankkeiden kautta. Valiokunta viittaa tässä yhteydessä erityisesti hallitusohjelmakirjaukseen siitä, että hallitus selvittää sotilaskäyttöön soveltuvien varusteiden, tarvikkeiden ja aseiden verovähennysoikeuden luomista siltä osin kuin ne soveltuvat kriisiajan käyttöön ja ovat yhteensopivia Puolustusvoimien tai MPK:n järjestämän maanpuolustuskoulutuksen vaatimusten kanssa. Valiokunta kehottaa hallitusta kiirehtimään selvitystä eduskunnalle verovähennysoikeuden luomiseksi.

(14) Valiokunta pitää tärkeänä, että myös naisten mahdollisuuksia osallistua vapaaehtoiseen maanpuolustukseen tulee kehittää, jotta kaikille kansalaisille voidaan tarjota riittävän kattavat valmiudet kriisitilanteissa ja poikkeusoloissa toimimiseen. Sotilaallisia valmiuksia palvelevaa koulutusta annetaan lähtökohtaisesti vain asevelvollisuuden suorittaneille miehille sekä naisten vapaaehtoisen asepalveluksen suorittaneille naisille. Puolustusvoimien tavoitteena on, että vuosittain noin 2 000 naista suorittaisi vapaaehtoisen asepalveluksen. Ne naiset, jotka eivät ole asevelvollisuutta suorittaneet, voivat käytännössä osallistua vain MPK:n järjestämään varautumis- ja turvallisuuskoulutukseen. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan noin puolet Naisten Valmiusliiton ja MPK:n yhdessä järjestämästä koulutuksesta on nimenomaan VARTU-koulutusta. VARTU-toimintaan ei voi saada valtiontukea.

(15) Valiokunta pitää tärkeänä, että vapaaehtoista maanpuolustusta koskevan lainsäädännön kokonaistarkastelun yhteydessä puolustusministeriö selvittää, millä edellytyksillä varautumis- ja turvallisuuskoulutus voisi saada valtiontukea. Naisten roolia poikkeusoloissa selkeyttäisi valiokunnan mielestä myös turvallisuusrekisterin perustaminen. Valiokunta toteaa, että asiasta on olemassa myös hallitusohjelmakirjaus: ”Parannetaan maanpuolustuksen kanssa yhteistyössä toimivien kolmannen sektorin yhdistysten ja järjestöjen koordinaatiota ja luodaan mahdollisuus heidän kouluttamiensa henkilöiden rekisteröintiin näiden tavoittamiseksi tarvittaessa.”

Varusmieskoulutuksen kehittäminen

(16) Valiokunnan saaman selvityksen mukaan varusmiesten terveydenhuollon järjestämisessä eri varuskunnissa on merkittäviä puutteita. Varuskuntien terveysasemat selviytyvät tehtävistään normaalitilanteissa kohtuullisesti, mutta etenkin pandemiatilanteissa henkilöstöresurssipuutteet käyvät ilmi tavalla, joka johtaa kohtuuttomiin seuraamuksiin varusmiespalvelusta suorittavien

Valiokunnan lausunto PuVL 11/2024 vp

henkilöiden osalta. Pahimmillaan varusmiespalvelus voidaan joutua keskeyttämään terveyssyistä. Valiokunta pitää välttämättömänä, että puolustushallinto kiinnittää tähän kysymykseen jatkossa enemmän huomiota: kansalaisvelvollisuuttaan suorittavien varusmiesten terveydestä on kaikissa oloissa huolehdittava asianmukaisesti. Valiokunta nostaa tässä yhteydessä esiin myös kasarmien sisäilmaongelmat, jotka yhä ovat merkittävä ongelma monessa varuskunnassa huolimatta siitä, että sisäilmaongelmaisten tilojen korjaamista pyritäänkin priorisoimaan Puolustuskiinteistöjen toimesta.

(17) Valiokunnan huomiota on kiinnitetty myös varusmiehille maksettavien päivärahojen pienuuteen. Puolustuselonteon varusmiespalveluksen kehittämistä koskevien linjausten yhteydessä tämäkin kysymys on otettava tarkasteluun. Valiokunta toteaa, että siviilipalvelusta suorittaville henkilöille maksetaan ruokarahaa. Siviilipalvelusta suorittava henkilö saa koko palveluksen ajalta päivärahan lisäksi maksettavaa ruokarahaa sen mukaan, kuinka monta ateriaa päivässä palveluspaikka tarjoaa. Tätä tukea maksetaan siviilipalveluksessa oleville myös loma-aikana, kun varusmiehet saavat vastaavaa tukea vain yksittäistapauksissa komennusmatkojen osalta. Tasa-arvonäkökulmasta nykyinen toimintamalli ei ole kestävällä pohjalla.

Puolustusvoimien henkilöstötilanne

(18) Materiaalisen valmiuden ohella keskeisen tärkeä kysymys Puolustusvoimien suorituskyvylle on riittävä ja osaava henkilöstö. Puolustusvoimien henkilöstön työssäjaksamisen haasteet ovat olleet esillä jo usean vuoden ajan, ja valiokunta on säännönmukaisesti kiinnittänyt tähän kysymykseen huomiota. Kasvaneet valmiudelliset tehtävät ja vaatimukset, laadukas ja määrällisesti riittävä varusmies- ja reserviläiskoulutus, vapaaehtoisen maanpuolustuksen tehtäväkentän laajeneminen, kyberpuolustuksen ja sotilastiedustelun tehtävät sekä laaja-alainen kansainvälinen yhteistyö, erityisesti uudet Nato-velvoitteet, vaativat Puolustusvoimien henkilöstöltä jo nyt venymistä. Myös kutsuntojen laajentaminen koskemaan naisia muutaman vuoden päästä työllistää Puolustusvoimien henkilöstöä.

(19) Puolustusvoimien henkilöstömäärä on laskenut 2000-luvulla noin 25 prosentilla, yli 16 000 henkilöstä reiluun 12 000 henkilöön. Viimeisin tuntuva leikkaus henkilöstömäärään tehtiin puolustusvoimauudistuksen yhteydessä 2012—2015, kun Puolustusvoimien henkilöstömäärää vähennettiin yli 2 000 hengellä. Puolustusvoimauudistuksen jälkeinen ajanjakso on konkreettisesti osoittanut, että Puolustusvoimien henkilöstömitoitus ei vastaa Puolustusvoimien laajenevaa tehtäväkenttää.

(20) Valiokunta toteaa, että Puolustusvoimien henkilöstömäärää on saatu viime vuosina jonkin verran kasvatettua. Edellisellä hallituskaudella myönnetty 100 lisähenkilötyövuotta ovat jo käytössä. Myös puolustuselonteon 2021 mukaisen 500 lisähenkilötyövuoden nopeutettu käyttöönotto vuosille 2023—2026 on edennyt hyvin. Nopeutettu tahti tarkoittaa käytännössä sitä, että aiemmin suunnitellun noin 100 lisähenkilön vuosittaista rekrytointimäärää on pystytty nostamaan noin 130 henkeen. Valiokunta toteaa, että tällä rekrytointivauhdilla henkilöstövajeen korvaaminen tulee kestäämään pitkään. Siksi on tarpeen selvittää, millä edellytyksin esimerkiksi kadettikurssien sisäänottomääriä voidaan nostaa nykyisestä.

Valiokunnan lausunto PuVL 11/2024 vp

(21) Vuodesta 2024 eteenpäin sopimussotilasmäärä kasvatetaan pysyvästi 500 henkilötyövuoden tasoon. Valiokunta toteaa, että sopimussotilasjärjestelmä toimii hyvänä rekrytointipolkuna ammattisotilaan tehtävään. Valiokunnan mielestä on kuitenkin selvää, että sopimussotilailla, jotka voivat palvella 1—2 vuotta, ei ole sitä osaamista ja niitä oikeuksia, joita on ammattisotilailla. Valiokunta huomauttaa, että Suomen Nato-jäsenyys voi lisäksi johtaa tarpeeseen luoda kokonaan uusi sopimussotilasjärjestelmä, jossa sopimussotilaita voidaan lähettää Nato-tehtäviin.

(22) Edellä todettuun viitaten valiokunta toteaa, että sopimussotilaiden määrän lisääminen ei siis poissulje tarvetta ammattihenkilöstön määrän merkittävään kasvattamiseen. Laajentunut tehtäväkenttä huomioiden on selvää, että Puolustusvoimien kaikkia henkilöstöryhmiä (siviilit, upseerit, aliupseerit ja muut henkilöstöryhmät) on syytä vahvistaa. Valiokunnan kuulemien henkilöstöjärjestöjen mukaan upseereiden lisätarve on noin 500 henkeä, aliupseereiden noin 700 henkeä ja siviilihenkilöstön 500 henkeä. Valiokunta korostaa, että puolustusselonteon tulee antaa vastaukset siihen, mikä on se kestävä taso, jolla Puolustusvoimien henkilöstö tehtävistään selviää.

(23) Määrällisesti riittävän henkilöstön lisäksi Puolustusvoimien henkilöstön työssäjaksamiseen ja palvelussuhteen ehtoihin on kiinnitettävä erityistä huomiota. Valiokunta korostaa sitä näkökulmaa, että palvelussuhteen ehtojen tulee olla kilpailukykyisiä osaavan henkilöstön saamiseksi kansainvälisiin tehtäviin, erityisesti uusiin Nato-tehtäviin. Valiokunta pitää välttämättömänä sitä, että puolustusministeriö ja Pääesikunta käyvät henkilöstö- ja reserviläisjärjestöjen kanssa avointa ja säännöllistä vuoropuhelua kansainvälisiin tehtäviin liittyvistä palvelussuhteen ehdoista. Valiokunta myös edellyttää, että se pidetään tietoisena siitä, miten nämä neuvottelut puolustushallinnossa etenevät.

Puolustusteollinen tuotanto Suomessa

(24) Suomen uskottava puolustuskyky rakentuu merkittävältä osin myös sen varaan, että Suomessa on kykyä ja osaamista huoltaa ja ylläpitää kriittisiksi arvioituja asejärjestelmiä sekä tuottaa puolustusmateriaalia Puolustusvoimien ja Ukrainan tarpeisiin. Ukrainan sota on konkreettisesti osoittanut, että kriisitilanteessa ulkomaisia hankintoja ei ole mahdollista tehdä nopeasti, jos ollaan kotimaassa. Tämä korostaa tarvetta vahvaan kotimaiseen puolustusmateriaalituotantoon ja kattavaan sotilaalliseen huoltovarmuuteen.

(25) Valiokunta katsoo, että Suomen Nato-jäsenyys vahvistaa sotilaallista huoltovarmuutta ja lisää myös kotimaisen puolustusteollisuuden vientimahdollisuuksia. Nato-jäsenyyden myötä Suomi pystyy paremmin vaikuttamaan liittokunnan tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan sekä standardointityöhön. Tätä kautta suomalainen osaaminen ja teknologia saadaan edistämään liittokunnan suorituskykyjen kehittämistä ja samalla voidaan edistää suomalaisen teollisuuden vientivetoista kasvua. Valiokunta näkee tärkeänä, että puolustushallinnon prosessit ja toiminnan resursointi mahdollistavat Suomen kantojen kansallisen valmistelun yhteistyössä kotimaisen teollisuuden ja tutkimusyhteisön kanssa.

(26) Valtioneuvoston periaatepäätös (2016) Suomen puolustuksen teollisen ja teknologisen perustan turvaamisesta määrittelee kansallisen turvallisuuden kannalta kriittiset suorituskyvyt ja niitä tukevat teknologiat. Valtioneuvoston huoltovarmuuspäätöksen (2018) mukaisesti kriittisten alueiden hankinnat tulisi suunnata kotimaahan. Valiokunta toteaa, että huoltovarmuuteen liitty-

Valiokunnan lausunto PuVL 11/2024 vp

vät vaatimukset eivät saa johtaa kansallisuuteen perustuvaan syrjintään, mutta tarjoajille voidaan asettaa objektiivisia ja suoritusperusteisia varautumiseen ja poikkeusoloihin liittyviä vaatimuksia. Tätä kautta on mahdollisuus kohdentaa Puolustusvoimien hankintoja kotimaahan nykyistä enemmän.

(27) Valiokunta painottaa myös sitä näkökohtaa, että Suomessa ei ole mahdollista ylläpitää elinvoimaista kotimaista puolustusteollisuutta ilman vientinäkymiä. Vientimahdollisuuksien osalta tulee pyrkiä mahdollisimman yhdenmukaiseen ja johdonmukaiseen vientilupapolitiikkaan muiden EU-maiden kanssa, sillä kaikkia unionimaita sitovat samat vientisäännökset. Suomi ei saa vientilupapolitiikallaan asettaa suomalaista puolustusteollisuutta eriarvoiseen asemaan kilpailijoihinsa nähden. Hallitusohjelmassa todetaan, että hallitus toimii puolustusteollisuuden toimintaedellytysten parantamiseksi ja kapasiteetin kasvattamiseksi. Näille linjauksille hallitus hakee tukea laajan parlamentaarisen yhteistyön kautta.

(28) Valiokunta korostaa, että valtiovallan panostukset kotimaisen puolustusteollisuuden tukemiseen maksavat huomattavan nopeasti itsensä takaisin kasvaneena vientipotentiaalina. Myös julkisen ja yksityisen rahoituksen saatavuus puolustusteollisuudelle on turvattava, mukaan lukien EU:n taksonomia- ja vastuullisuuskriteerijä (ESG) koskevassa työssä. Toisin sanoen puolustusteollisuutta tulee kohdella samalla tavalla kuin mitä tahansa muutakin teollisuuden alaa. Valiokunta kehottaa hallitusta kotimaisen puolustusteollisuuden tuotteiden aktiiviseen viennin edistämiseen hyödyntäen valtioiden välistä (government to government) sopimusmenettelyä suomalaisten yritysten kauppohen toteutumiseksi.

(29) Valiokunta katsoo, että Ukrainan puolustusteollisen tuotannon ylösajo on kriittisen tärkeää tilanteessa, jossa Ukrainaa sotilaallisesti tukevien maiden kyky antaa materiaalia omista varastoistaan pienenee koko ajan. Tätä taustaa vasten on tärkeää, että myös suomalainen puolustusteollisuus, valtiovallan tuella, selvittää mahdollisuuksia tuotannon käynnistämiseen Ukrainassa. Valiokunta toteaa, että Pohjoismaista etenkin Tanska on voimakkaasti edistänyt tällaista toimintamallia.

(30) Saadun selvityksen mukaan Suomessa toimiva puolustus-, ilmailu-, avaruus- ja turvallisuusteollisuus pyrkii yhä vahvemmin verkottumaan kansainvälisesti sekä kasvattamaan viyntiään. EU:n tutkimus- ja kehitysohjelmat, esimerkiksi EDF (European Defence Fund) sekä Natoaloitteet kuten DIANA (Defence Innovation Accelerator for the North Atlantic) ja NIF (NATO Innovation Fund) edellyttävät valtionhallinnon tukea yrityskentälle. EU-hankkeissa komissiolla on keskeinen rooli sen varmistamisessa, että puolustustarvikehankinnoissa kilpailu on reilua, avointa ja kustannustehokasta. Tämä ei ole asianlaita tällä hetkellä. Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa tuli esiin myös Puolustusvoimien oman TKI-rahoituksen riittämättömyys. Valiokunta yhtyy näkemykseen Puolustusvoimien oman uskottavan TKI-budjetin merkityksestä ja edellyttää, että asiasta linjataan selkeästi seuraavassa puolustusselonteossa.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Puolustusvaliokunta esittää,

Valiokunnan lausunto PuVL 11/2024 vp

että valtiovarainvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 22.10.2024

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Jukka Kopra kok
varapuheenjohtaja Mikko Savola kesk
jäsen Otto Andersson r
jäsen Miko Bergbom ps
jäsen Tomi Immonen ps
jäsen Pauli Kiuru kok
jäsen Jani Kokko sd
jäsen Jarno Linnell kok
jäsen Juha Mäenpää ps
jäsen Jari Ronkainen ps
jäsen Hanna Räsänen kesk
jäsen Tuula Väättäinen sd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Heikki Savola